

Huset — en Bestemmelse, som der ikke synes at være rimelig Grund til at indføre i Loven. (*Bluhme*: Det sidste er gældende Lov.) Nej, det er ikke nu gældende Lov, at en Ejer skal beholde de af ham antagne Tjenestehusfolk længere Tid efter Tjenestens lovlige Ophør, fordi der ikke er oprettet en skriftlig Kontrakt, hvori det udtrykkelig er sagt, at, naar Tjenestetiden ophører, skal Boligen fraflyttes. Der skal altsaa indføres den Straf for en Husejer, som har undladt den omhandlede Formalitet, at han skal beholde sine Tjenestefolk en meget lang Tid efter Tjenestetidens Udløb. (*Bluhme*: Det er jo ikke Tjenestefolk, det er Husmænd, der er Tale om.) Det er ikke Tjenestetyende, men Tjenestefolk. Der staar endvidere i § 12, at Bestemmelsen skal komme til Anvendelse ikke blot over for Ejerens Tyende, men ogsaa over for hans Betjente. „Betjente“ er et Ord, der kan bruges baade om jævne Folk og om ret højtstillede Personer. Jeg ved ikke, om det er Mening, at denne Bestemmelse ogsaa skal komme til Anvendelse f. Eks. paa en Godsejers Godsforvalter. I saa Fald bliver Bestemmelsen da saa meget mindre vel motiveret.

Men alt det, jeg her har anført, er jo mindre væsentligt. Jeg bifalder, som sagt, i principiel Henseende det foreliggende Forslag, og jeg vilde meget ønske, at der kunde komme et Resultat ud af Forslaget paa dets videre Gang gennem Rigsdagen.

Nøhr: Jeg tager ikke Ordet i denne Sag for at supplere den ærede Ordførers klare og fyldige Udtalelser om Sagen, i den Retning trænger den ikke til videre Udvikling, men da det er en Sag, som har været for, og som jeg har været med at arbejde paa i 20 Aar, har den jo en lang Historie. Heller ikke denne skal jeg dvæle videre ved, kun pege derpaa med et Par Ord. Det erindres jo nok, hvorledes Forholdene have været nede i Sydsjælland, og de Udtalelser, der i sin Tid faldt derom, gav naturlig Anledning til en noget skarpere Optræden, end ellers vilde have været nødvendig. Det her foreliggende Lovforslag og det Resultat, hvortil Udvalget er kommet, har været en Glæde for mig, og navnlig fordi det har fundet Tilslutning fra alle Sider. Selve Sagen er jo ikke saa stor, men den har meget stor Betydning for dem, den vedrører, og det er et Retfærdighedskrav, der her sker Fyldest for alle de Smaafolk, som have siddet under usle Forhold rundt om i Landet. De Tusinder af Husmænd, som Lovforslaget ved-

rører, ville nok vide at paaskønne dets Betydning, hvis det bliver til Lov. Efter at jeg imidlertid har hørt den ærede Ministers Udtalelser, lader det til, at jeg maa sætte et Spørgsmaalstegn ved det Haab, jeg har næret; det er, som om den ærede Minister ikke rigtig har haft Forstaaelsen af Forholdet, skønt det skulde man for Resten tro, at han havde. Naar det er sagt, at vi altid have holdt paa, at Fæstevæsenet skulde afskaffes, er det i og for sig rigtigt lige over for Bøndergaardene, men naar vi have holdt paa, at Fæstet her endnu skulde beholdes, er det ikke for at forhindre det fra at gaa over til Selvejendom, men fordi det er gaaet over til Lejehuse, derved at Herremændene have kunnet skalte og valte med disse Huse efter Behag. Det er ikke for meget sagt, thi der er Eksempler nok paa, at naar Husmændene have sat hele deres Formue fast i et Lejehus, og ikke have gjort vedkommende til Behag, ere de uden videre blevne smidte ud, man har ikke en Gang været saa hensynsfuld imod dem, som den ærede Trafikminister er mod sine Folk. Dersom det nu skulde kunne lykkes at gennemføre denne Lov, vil det sikkert vinde Tilslutning ude blandt de mange Smaafolk, som jo ere saa daarligt stillede, det er jo kun et Retfærdighedskrav, der stilles, som man skulde synes, at alle maatte kunne blive enige om. Derfor glædede jeg mig saa meget ved Haabet om, at ogsaa den ærede Minister uden noget Forbehold kunde anbefale Sagen i det andet Ting, thi da var der jo Udsigt til, at Arbejdet efter 20 Aars Forløb virkelig kunde lykkes.

Jeg skal med et Par Ord supplere den Betragtning, den ærede Ordfører har gjort gældende med Hensyn til Forholdene paa Sæbygaard. Hvis noget saadant kunde blive gennemført, som her er fremdraget, var det jo næsten et Ideal. Det er jo nemlig saaledes, at naar vedkommende var bleven enig om et Sted og en vis Pris, saa kunde han faa det til Leje mod at betale 4 pCt. i Rente, og kunde saa købe det, naar som helst han ønskede det. Han kunde saa dristig koste paa det, lave sig det saa hyggeligt og godt, som han kunde, rydde Sten bort og gøre, hvad han i det hele fandt nødvendigt ved et saadant lille Avlsbrug, thi naar der var noget at indvende fra Ejerens Side, saa kunde han blot købe Huset. Hvis noget saadant kunde indføres, og alle vare villige til at gøre det, saa var jo Loven lige over for Lejehuse saa godt som overflødig; jeg tror, at en saadan Fremgangsmaade lige over for